

(Μάρτιος 2011)

- Παγίδα** ΤΚΑ=39 (3/11). Η ρίζα δείχνει προφανής (παγίδα) αλλά η ερμηνεία του επωνύμου κάθε άλλο. Χωριό Παγίδα στη Χίο.
- Πάγκας** ΤΚΑ=6 (03/11). Πάγκας είναι το επώνυμο Εθνικών ευεργετών από την Κορυτσά (18^{ος} και 19^{ος} αιώνας), Σπετσιώτη δασκάλου (19^{ος} αιώνας), και κατοίκου της Βύρρας (σήμερα Αργυρό) στην Εύβοια. Σε γενικές γραμμές, η γεωγραφική του παρουσία δείχνει Αρβανίτες η Έλληνες σε χώρο Αλβανόφωνο. Ο Πάγκας της Κορυτσάς ήταν γνωστός και ως Μπάγκα. Σημειώνουμε ότι ο πάγκος αρχικά λεγότανε μπάγκος και ετυμολογείται από το Ιτ. banco (ΙΕ ρίζα b^heg) που σχετίζεται με τα Αγγλόφωνα bank και bench. Από τις διάφορες Αλβ. λέξεις που είναι ηχητικά συγγενείς με το Μπάγκας συγκρατούμε την bagë=(1) παραμόρφωση του ποδιού αλόγου λόγω υπερφορτώσεως (οι Αγγλόφωνοι μιλάνε για fetlock και τα νοσήματά του ενώ ο [ΝΓ] μεταφράζει τη λέξη ως ραγάδα) (2) bajgë. Το bajgë αποδίδεται ως (1) κουράδα αλόγου/ γελάδας/... (2) απαξιωτικός χαρακτηρισμός ανθρώπου. Ευτυχώς που αυτή η ετυμολογία δεν είναι ιδιαίτερα παιστική γιατί αλλιώς για τον Εθνικό ευεργέτη θα ήμασταν αναγκασμένοι να διαλέξουμε είτε το πλατύποδας είτε το κουράδας/βρωμιάρης!
- Παγκαδάκης** ΤΚΑ=2 (03/11). Βλέπε Πάγκας αλλά και παγκαδι=χτιστός πάγκος, κολλητός σε τοίχο.
- Παγκάκης** ΤΚΑ=34 (03/11). Βλέπε Πάγκας
- Παγκάκος** ΤΚΑ=1 (03/11). Το επώνυμο χησιμοιείται με τον τόνο στο πρώτο από τουε επικτητικές του Θ. Πάγκαλου (πάγκακος=(συγκεντρώνει όλα τα κακά)=κακός, κάκιστος, γεμάτος κακία, κακοήθης ενώ πάγκαλος=πανέμορφος). Όπως έχουν τα πράγματα, υποκοριστικό του Πάγκας.
- Παζαρλής** ΤΚΑ=6, 10. Τρκ. pazar[bazar]= (1) υπαίθρια αγορά, λαϊκή, παζάρι (2) Κυριακή, κυριακάτικος (3) παζάρεμα, συναλλαγή, αγορά, κ.τ.τ.. Στον ΤΚΚΕ οι Pazarlı είναι 35 οι Pazar 21 και υπάρχει και ένας Bazar.
- Παλάσκας** ΤΚΑ=83. Λέξη (μ)παλάσκα=δερμάτινη φυσιγγιοθήκη, από το Τρκ. palaska (ίδια έννοια) και αυτό κατά τοιν [ΤΦ] από το Γερμανικό Flaska. Στον ΤΚΚΕ βρόσκουμε τρεις με το όνομα Palaska. Επίσης Αλβ. palask[ë/a] με πολλαπλές σημασίες, συμπεριλαμβανομένης και της φυσιγγιοθήκης.
- Παλιούρας** Σύμφωνα με τον [ΜΤ] απο το αρχαίο παλιούρος=αγκαθωτός θάμνος,

[TN] Πάλλας	<p>στα νέα παλιούρα η παλιούρι. Προσωπικά προτιμώ το Αλβ. ralyrë=χωρίς λίγδα/λίπος και μεταφορικά άνοστος/άχαρος. Κατά τον [MT] απο το Αλβ. rallë= ξίφος, πάλα. Η λέξη rallë εχει αποκτήσει και άλλες σημασίες (η αρχική έχει μπει στο χρονοντούλαπο) οπως κόπανος (πλύσιμο ρούχων), υνί, ακτίνα τροχού, σύρτης (πόρτα), είμαι άεργος/καλοπερνάω. Η Ελληνική λέξη πάλα θεωρείται δάνειο απο τα Ιταλικά [ΤΦ] η τα Τουρκικά [ΙΜΤ] (pala, τύπος σπαθιού, scimitar στα Αγγλικά, με τον τόνο στο δεύτερο α. Πάντως και το Τρκ. pala έχει/είχε πολλαπλές έννοιες όπως τύπος μουστακιού (μεγάλο, παχύ, καμπύλο), αθωότητα/έλλειψη ωριμότητας, τύπος κουπιού, διάφοροι τύποι υφάσματος (κάτω απ' τη σέλλα, κακοφκιαγμένο χαλί,...). Ας μην ξεχνάμε όμως τα αραχαιοελληνικά πάλλας=νεανίας και Πάλλας, όνομα μυθικών προσώπων.</p>
Πανελούδης	; ; ;
Πανέτσος	
Πανούκας	; ; ;
Παντερμαλής	<p>TKA=7 (07/09). Στη θάλασσα του Μαρμαρά υπήρχε η Πάνορμος που αργότερα λεγότανε Panderma και σήμερα λέγεται Bandirma. Παντερμαλής στα Τρκ. σημαίνει ο Πανορμίτης. Επί Οθ. η Πάνορμος ήταν έδρα καζά (kaza) στο σαντζάκι (sancak) του Balikesir (γνωστό και ως Karassi η Θύραι Αδριανού) στο βιλαέτι της Προύσας (Bursa και το 1918 Hudavendigâr vilayeti). Παντερμαλής είναι και το επώνυμο του διευθυντή το μουσείου Ακροπόλεως ο οποίος έγινε διάσημος όταν λογοκρίθηκε, εντολή του υπουργού πολιτισμού!!! Σαμαρά, το βίντεο που έδειχνε ποιού και πότε κατέστρεψαν τον Παρθενώνα (ανάμεσα στους πολλούς, επώνυμους και μή, το βίντεο έδειχνε και Χριστιανούς εκτελούντας έργα κατά την γνώμη των θεάρεστα).</p>
Παραλής	<p>TKA=18 (03/09). Τρκ. parali με βασική έννοια (1) πούσιος, λεφτάς παραλής αλλά και (2) οτιδήποτε απαιτεί πληρωμή. Οι Parali του ΤΚΚΕ είναι 31.</p>
Παρμακ(τ)σης, Παρμαξίδης, Παρμακσίζ- ογλου	<p>Τό βασικό συστατικό είναι η λέξη parmak=δάχτυλο οπότε parmaksiz=κάποιος που του λειπουν δαχτυλα και parmakci=τορναδόρος αλλά και ο δάκτυλος, ο υποκινητής. Ο ΟΤΕ (2003) έχει χασάπη στο Αιγάλεω με τό όνομα Παρμακσίζογλου και στην Κρήτη χασάπικο Παρμαξή. Είναι ενδιαφέρον οτι διατηρείται η ορθογραφία **κσ** παράλληλα μέ τήν εξελληνισμένη **ξξ**</p>
Πασβαντίδης Πασμάκης	<p>Τρκ. pazvant=pasban=φύλακας, νυχτοφύλακας, [ΔΤ]. Από το pazmak (αρχικά basmak)= παπούτσι</p>

Πασουμίδης	Από το πασούμι, εξελληνισμένη μορφή τού <i>başmak</i> με την έννοια του γυναικείου παπουτσιού αρχικά και εν συνεχεία της γυναικείας παντόφλας μέ τακούνι.
Πασπαλάς, <i>Πασπαλάρης</i>	<i>raspa</i> = αλευρι/χασις κακης ποιοτητος, ανθρωπος <i>ασουλουπωτος/κακοντυμενος/ατημελητος</i> [RP,TN]
Πασσάς κ.τ.λ.	Τούρκικο <i>paşa</i> , ο πιο μεγάλος τίτλος Τούρκων αξιωματούχων (στρατιωτικών η μη). Π.χ., <i>karudan paşa</i> = πασσάς απο την μεγάλη πύλη= αρχιναύαρχος.
Πασσαλής	Τούρκικο <i>paşali</i> με την έννοια αξιωματικός στην υπηρεσία του πασσά αλλά και καποιος που στηρίζεται απο ένα πασσά
Παστουρμας, <i>Παστουρματζης</i>	<i>pastirma</i> =παστουρμάς
Πατεμτζής [TN]	Ο πωλητής πετιμεζιού (Τρκ. <i>pekmez</i>) λεγότανε <i>pekmeçi</i> . Ίσως (και μέχρι να βρούμε καλύτερη εξήγηση) παραφθορά του <i>pekmeçi</i> .
Πατσούρας <i>Πατσούρος</i> <i>Πατσούρης</i> <i>Πατσουράκης</i> <i>Πατσουρίδης</i>	Ο ΟΤΕ, Αθήνα, έχει 100+ συνδρομητές με αυτό τό όνομα. Ίσως από τό πατσουρός=πατσός=συμπεπιεσμένος, πλατσουκωτός και λέξεις όπως πατσουρομύτης. Σημειώσεις: Υψωμα στην περιοχή Κοζάνης Πατσούρα/Πατσιούρα (830 μέτρα). Οι Λευκαδίτες βεβαιώνουν οτι στή τοπική διάλεχτο πατσούρα (επίρρημα) σημαίνει μούσκεμα. Στή Μαγνησία (Αγριά, Πτελεός) λένε ότι στό τοπικό ιδίωμα πατσούρα=(κρασο)κανάτα. Ο [ΧΣ] αναφέρει τό όνομα Πατσούλα σάν παράγωγο τής Παρασκευής.
Πέκιας [TN]	TKA=2. Ίσως από το Αλβ. <i>peqe</i> = μάλιστα!, αμέσως!, έγινε!, στας διαταγάς σας.
Πεκιάρης [TN]	TKA=TKΘ=0 αλλά στην Αριδαία Πέλλας Πεκιάρης=5 και Πεκιαρίδης=2. Μάλλον σημαίνει φούρναρης, βλέπε Πεκιαρίδης.
Πεκιαρίδης [TN]	TKA=5, TKΘ=12. Στα Αλβ. <i>peqer</i> = <i>peqiri</i> =(1) χώρος προστατευμένος, κόρφος (2) ποδιά, αγκαλιά, οι μηροί όταν κρατάμε μικρό παιδί αγκαλιά. Αλλά στα Σέρβικα <i>pekar</i> και στα Βουλγάρικα <i>pekar</i> σημαίνει φούρναρης και ελλειπει άλλων στοιχείων υποθέτω οτι το επώνυμο είναι Σλαβικό. Η εκδοχή του Μπεκιαρίδης→Πεκιαρίδης προϋποθέτει άφθονη δόση ειρωνίας διότι κατά κανόνα οι Μπεκιαρίδες δεν τεκνοποιούν.
Πελτέκης	TKA=16. Από το Τρκ. <i>peltek</i> =τραυλός, ψελλός, τσεβδός
Πέππας	TKA=100+, 10 (11/09) με την πεντηκοστή Πέππα να λέγεται Άννα και τον πεντηκοστό Αθανάσιος. Κοντά στο Πέππας βρίσκουμε και το επώνυμο <i>Pepa</i> με κύρια ονόματα που δείχνουν Αλβανική προέλευση.
Πέπας	Στην ιστοσελίδα Λιθοξόου παρατίθενται τα επώνυμα 1515 αρχηγών οικογενειών στα χωριά Βαρνάβα και Καπανδριτί της Αττικής και 24

από αυτούς ονομάζονται Πέππας (Πεπας γιόκ). Και τα δύο επώνυμα θεωρούνται Αρβανίτικα από το Πέτρος [MT] η το Ιταλικό Giuseppe ([εδώ](#)). Τα περί Πέτρου δεν μπόρεσα να τα επαληθεύσω. Στα Ιτ. Perpe είναι υποκοριστικό του Giuseppe και ανάμεσα στα Ιτ. επώνυμα βρίσκουμε τα Pera, Pere και Perpe. Το Pera εμφανίζεται σε επιγραφή της αρχαίας Ρώμης. Στα Ιτ. pere = πιπέρι και σύμφωνα με μία Ιτ. ιστοσελίδα το Pere προέρχεται από το Λατ. παρατσούκλι ripis=perpe (=πιπέρι). Σε τελική ανάλυση ένα μόνο δείχνει σίγουρο: οτι το Πέπ(π)ας είναι Αρβανίτικο.

Περατικού

Περλάκης

Περπεράς

Περπερής

Περπερίδης

Περπέρογλου

Περπερόπουλος

Περσελής[TN]

TKA=1. Αλβ. përlak= (1) μη μουνουχισμένος γαΐδαρός (2) γαΐδουράκι
TKA=3,10,25,1,3 (12/08). Κατά τα φαινόμενα είναι Ελληνοποιήσεις του Μπερμπέρης (βλέπε επώνυμο) και παρομοίων. Πράγμα που εξηγεί το ασυμβίβαστο του τονισμού (Περπερής → Περπέρογλου ενώ το φυσιολογικό θα ήταν Περπερόγλου η Περπερίογλου) και την απουσία αντιστοίχων επωνύμων στους Τρκ. TK.

TKA=17. Στα Τρκ. perse= (1) πορφυρός προς το μαυρο-κόκκινος (2) βαθύ πορφυρό χρώμα, ύφασμα με τέτοιο χρώμα (3) Ο=Ιρανός, Πέρσης, Περσία. Κατά πάσα πιθανότητα το όνομα σημαίνει Πέρσης.

Πεσματζόγλου

Συμφωνα με τους [MT,ΧΣ] από το reştamal (το σωστό μάλλον είναι reştemal=πετσέτα χαμάμ) +ci. Σύμφωνα με τον [ΔΤ] από τό reşiman=rişman=μετανοημένος. Νομίζω οτι ο [ΔΤ] έχει δίκηο (δές και Πεσταματζόγλου) με μία μικρή διόρθωση rişman=μετάνοια, rişmanci=μετανοημένος. Π.χ., η Ozgur politika μέ τήν αφορμή τού Οσκαρ στον Ηλία Καζάν γράφει

(http://www.ozgurpolitika.org/1999/05/13/opkos6_b.html) ... Bir **pismanci**, itirafci, ihbarci.....=μετανοημένος, εξομολογημένος, πληροφοριοδότης....

Πεσταματζόγλου Όπως προτείνει ο [ΔΤ] από τό reştemal (πετσέτα χαμάμ).

Πεστελματζόγλου, επώνυμο χρησιμοποιείται στην Τουρκία (π.χ., Turan

Πεστεμα[ντ]ζόγλου Reştemalci)

Πισταμαλτζιάν

Πετκάκης[TN]

TKA=0, TKΘ=29. Ίσως από το Αλβανικό petk= φόρεμα, κουστούμι (μεταφορικά μεταμφίεση), petkalarës= πλύστρα.

Πετμεζάς

TKA=50+,18 αντίστοιχα. Τρκ. pekmez=πετ(ι)μέζι= μούστος βρασμένος ώστε να σιροπιάση.

Πετιμεζάς

Πέτσικας[TN]

TKA=14. Ίσως από το Αλβ. peckë υποκοριστικό του pece=(1) κουρελόπανο καθαρίσματος (2) ποδόπανο με το οποίο οι στρατιώτες τύλιγαν τα πόδια τους (3) επίδεσμος. Αν η ετυμολογία είναι σωστή, το Πέτσικας είναι κάτι ανάλογο με το Πατσαβούρας.

Πιαλόγλου

Πιτσιλής ΤΚΑ=2,2 (12/10). *****

Πιτσιλάτος

Πιτσάκης

ΤΚΑ=73. Αλβ. *picak*=γυμνός, θεόγυμνος, τσίτσιδος.

Πλέστης

Αλβ. *from plesht-i*= ψύλλος και μεταφορικά άνθρωπος ενοχλητικός

Πλιάκας

Αλβ. *plak*=γέρος, γέρικος, γηρασμένος, παληός (ο [ΑΚΛ] αναφέρει το ελαφρά ανορθόγραφο αλλά ηχητικά σωστό *pliak*)

Πλιάτσικας

(ΤΚΑ=96+) Αλβ. *plackë*= (1) λάφυρα, λεία, πλιάτσικο (2) προσωπικά αντικείμενα, έπιπλα (3) σκουπίδι (4) κάποιος/κάτε (χρήση υποτιμητική).

Πλιάτσικας

Πλιατσκίδης

Πομώνης

*****

Ποτούρης

rotur= είδος παντελονιού αλλά σημαίνει και ζαρωμένος, τυλιγμένος-μαζεμένος-τσαλακωμένος

Πουλουξής

ΤΚΑ=1 αλλά στο διαδίκτυο κανείς, τονισμός αβέβαιος. Από το Σλαβογενές Τρκ. *pulluk*= τύπος αρότρου. Στομν ΤΚΚΕ βρίσκουμε 7 *Pulluk* και 1 *Pullukcu*. Βλέπε πάντως και Μπουλου[ξ,τς]ής και Πουλούτσης.

Πουλούτσης

ΤΚΑ=0 αλλά διάφοροι διαδικτυακοί Πουλούτσηδες. Στα Οθ. υπήρχε το αρχαϊζον *ruľus*= σεξουαλικά ανίκανος. Όσο απίθανο κι' αν φαίνεται, υπάρχει ένας (και μόνο) *Ruľus* στον ΤΚΚΕ. Η άλλη εκδοχή είναι ότι το Πουλούτσης παράγωγο του *Pullukcu*.

Πουρλιοτόπουλος

Πράπας

Σύμφωνα με τον [ΜΤ] από το Αλβ. *prarë*= ανάποδος, κακός. Τα αλβ. λεξικά έχουν την έννοια του ανάποδος αλλά όχι υποχρεωτικά με αρνητική έννοια (σημαίνει επίσης σβέλτος, ασυγκράτητος, κάποιος που ξέρει ένα θέμα απ' έξω και ανακατωτά). Σε γενικές γραμμές το πρόθεμα *prara* σημαίνει πίσω και χρησιμοποιείται στην απόδοση παρομοίων εννοιών (οπισθια, οπισθοδρομικός, καθυστερημένος, μεταβολή, αθέτηση λόγου, μετόπισθεν, οπισθοχωρώ, ανατρέπω, απωθώ και άλλες)

Πρέκας

[ΤΝ]

Αλβ. ρίζα *prek*= ακουμπάω, εγγίζω, θίγω. Ρήμα *prek*, ουσιαστικό *prekë*= φακίδα, σημάδι στο δέρμα (π.χ. απο ευλογία) κηλίδα, επίθετο *prekës*=συγκινητικός

Πρίττας

???